

Dr. Gojmir Krekov samospev „Šum vira in zefira“ je moderna skladba, a je vendar tudi kot taka primeroma dosti solidna in umerjena v svoji strukturi. Opozoriti hočem predvsem na spremljevanje, ki se mi zdi vsekako večjega pomena nego samospev. Prav čedno izpeljana figuracija, začenjajoča se takoj v prvem taktu:



se vije skoz celo skladbo. Tej — rekel bi — neprestani melodiji („melodia continua“ analogno po „basso continuo“) drži ravnotežje sledeči ritmično različen motiv:



ki pa je uporabljen le do konca prvega (molovega) dela; v drugem (durovem) delu preneha motiv s punktacijo, in melodija dobi vseskozi mirno, z obsežnimi in izbranimi akordi gosto nasičeno, nekako svečano podlago. Prepričan sem, da bi tole spremljevanje, igrano tudi samo zase, kot samostojna klavirska točka ne napravilo slabega vtiska. In še rajši bi jo videl v „Novih Akordih“ natisnjeno brez samospeva, ki se neglede na nekoliko drzno višino zlasti s svojim neprimernim besedilom za praktično izvajanje prav nič ne priporoča. Ta samospev spada v isti koš kot zadnjič Pavčičev zbor „Misli“ (Novi Akordi X. 1.). Na str. 20. v 1. taktu 2. sistema se nahaja v spremljevanju tiskovna napaka: najnižja nota na tem mestu je namreč *h* (*H*) in ne *d* kakor je tiskano, in tudi ne *dis*, kot bi si morda kdo sam utegnil popraviti. — Adamičev moški zbor „Vasovalec“ je ubran na pristno narodne

in precej krepke, v zadnjem delu celo kar razposajene strune. Na vsak način efektna skladba. Tekst pa ni kaj prida. — Zepičeva „Je pa davi...“ je neznačen zborček, ki sigurno ne bo nikogar niti vznemiril, niti posebno navdušil. Sicer pa za enkrat na podlagi tega prvenca še ni mogoče soditi o zmožnostih skladateljevih.

Glasbeno-književna priloga prinaša na prvem mestu: Hinko Družovičev spis: Glasbeno-pedagoške črtice. II. Muzikalnopedagoška društva. Slede poročila o koncertih, raznih domačih muzikalnih novostih, poročilo in ocena o hrvaški operi „Ogenj“, zložil Benit pl. Berse, poročilo o glasbenih društvih in razne zanimive notice bodisi iz slovenskega, slovanskega in splošnega glasbenega sveta. Priloga obsega 14 strani in je prav skrbno urejena. *Stanko Premrl.*

Anton Grum: **10 obhajilnih in 2 v čast presv. Srcu Jezusovemu** za mešani zbor. V Ljubljani 1910. Založil skladatelj. Tisk J. Blasnika nasl. Prodaja Kat. Bukvarna. Cena partituri 1 K. — Preprosti in lahki, formalno korektni in v pravem cerkvenem duhu uglasbeni napevi. Za šibkeje cerkvene zbore zelo prikladni in priporočljivi.

Frančišek Kimovec: **Srce Jezusovo**, vse hvale najbolj vredno. 21 pesmi na čast presv. Srcu Jezusovemu za mešani zbor. V Ljubljani, 1910. Založila Kat. Bukvarna. Cena partituri K 2'40, glasovi po 50 vin. — Te pesmi, kar mogoče umetno zložene in najiskrenejše občutene, je treba prištevati med najboljše cerkvene pesmi, kar jih imamo Slovenci. G. Kimovec nam podaja svoje pesmi v precej moderni fakturi. Pesmi niso ravno preveč lahke za izvajanje, vsaj večina ne; a kdor jih bo resno študiral in skrbno izvajal, bo imel veliko vsestranskega užitka od njih. *S. P.*

Mladim literatom.

V.

Ni sicer Bog ve kako velik naš krog, ali nekaj nas posebno veseli: uredništvo te-le listnice šteje namreč nekaj mladih prijateljev, ki so zares vztrajni, in čeprav niso bili njih pesniški izdelki takoj sprejeti, vendar mladi poetje niso postali malodušni, temuč nam zatrjujejo, da se hočejo še dalje in še globlje učiti in izpopolnjevati. Čimdalje bolj se tale zakotni urednik zaveda, kako težko je pravično oceniti poslane poizkuse ali umotvore, in čita jih po večkrat in ob raznih časih, da bi vsaj gotovo sodil, kakor pravi Tacit: sine ira et studio! Toliko je pa gotovo, kjer najde pristno čuvstvo in vsaj nekaj oblike, se že razveseli in gre h glavnemu uredniku ter mu z veseljem pripoveduje o mladih upih in nadah. Pristno čuvstvo! Saj veste, da pesnik, to je tisti srečni (nesrečni?) človek, ki čuti, globoko čuti, kar čutijo tisoči in tisoči drugih ljudi, in ki ume to tudi povedati, izraziti. Vsak človek sicer čuti veselje ali žalost, sveto navdušenje ali globok obup (in vkolikor vsak to občuti, vtoliko je vsak človek pesnik — cf. Und als letzter Dichter zieht der letzte Mensch hinaus — Anastasius Grün), toda povedati, izraziti svojih čuvstev ne ume, ne more vsak, ampak le tisti, komur je Bog dal ta dar. In po moči, sili čuvstev, ki jih izraža, sodimo, cenimo in — spoznavamo pesnika.

Več nego je barv v mavrici, več nego je vetrov na vetrovnici, je pa čuvstev v človeških srcih. Seveda niso vsa dobra, ne vsa plemenita (n. pr. maščevalnost, zavist itd.), vendar pravi pesnik umeje tudi taka čuvstva vpreči pred svoj voz tako, da mu služijo in ga vodijo k višjim ciljem.

Danes bi vas, mladi prijatelji, rad opozoril na eno čuvstvo, ki prešinja v naših časih nebroj tudi celo plemenitih src, na čuvstvo, ki pa nanje morda ne mislite: to je čuvstvo hrepenenja po veri, po Bogu. Premnogo jih je v naši dobi, ki nočejo biti mrzli bogotajci, ampak si prizadevajo, da bi izgubljeno vero mladosti zopet našli (Nemci pravijo: Gottsucher). Kaj ne bi tudi kateri vas poizkusil dati duška temu čuvstvu? ne bi poizkusil kazati pot, ki pelje kvišku — k Bogu?

To hrepenenje sodobnikov po čistih verskih vzorih kaj lepo izraža neka pesmica, ki sem jo prejel od nekdanje sotrudičnice Dom in Sveta s pristavkom: da so minila že dolga leta, odkar več ne sodeluje pri listu in da se ji je življenje med tem časom silno izpremenilo, a popolnoma da ni nikdar zapustila svoje prve ljubezni in da jo zdaj z neko neodoljivo silo zopet vleče nazaj k Dom in Svetu. Po vsej pravici bi se morala pesem natisniti spredaj med drugim tekstom, a jaz (proseč, da pesnica, ki je natiem lepo napredovala, zopet

postane sotrudnica!) sem jo postavil tu-sem, ker bi ob njej izrekel rad eno misel mladim literatom.

V akademiji v Monakovem . . .

Preliva solnčna luč se po dvoranah,
ki veje v njih tiho tajnostna;
gledalci šetajo, ko da so v cerkvi,
molčé med umotvori sem in tja . . .
In plaho stopam tudi jaz med njimi,
dočim od sten odsvita slik nebroj,
in čudim se zakladom, ki stoletja
so nagromadila jih pred menoj . . .
Vso širni svet poslal je sém krasoto,
miloba vsa je našla semkaj pot;
prečudno zrem pa v množi tej enoto:
Madona triumfira vsepovsod! . . .

Spojilo se v harmonično celoto
je hrepenenje časov vseh in dni,
med čutnostjo prepeva in pohoto
visoko pesem rajski čistosti . . .

Mira.

Ko je pesnica ogledovala galerijo slik, je torej videla, da skoraj vsak slikar želi naslikati tudi Madono, Mater Božjo, in hipoma se ji je rodila lepa misel: sredi čutnosti in pohote se pripoznava vzvišenost rajske čistosti! Morda si je to hipno misel takrat kam zabeležila . . . Tudi tebi, mladi literat, svetujem: imej pri sebi vedno, kamorkoli greš, na izprehod, med ljudi, v razstavo . . ., kakšno beležnico, ki si zapisuj vanjo misli, hčerke trenutka, da jim o priliki daš lepo obliko. Tako so delali mnogi možje (na primer † A. Medved).

To sem tudi opazil doslej, da marsikateri mladi poet zaide — v suho prozo. Da si izобразиš čut za pesniški jezik, premisli, kako bi isto misel povedal prozaik in kako poet. Denimo sém n. pr. Prešernovo gazelo: Žalostna, komu neznana . . . V prozi bi se to reklo morda tako-le: Noč in dan vzdihujem, že ves blede, v svoji tihi sobi o ljubezni do nje; skrbno iščem pota, koder ona hodi, da bi ji dokazal svojo ljubezen; a zaman! Tako proza; in zdaj primerjaj, kako se to glasi v poeziji Prešernovi! In tako primerjaj še druge pesmi. To bo jako dobra šola.

Priporočam ti tudi, da se poizkušaj morda tudi v prevajanju kakšne lepe pesmi iz tujih slovstev n. pr. iz poljščine, ruščine, italijanščine itd., tudi nemščine (v zadnjem času je umrl pesnik Martin Greif, ki ima zelo lepe stvari!). Kak lep prevod bi, mislim, smeli tudi natisniti v tem koticu. Morda o načinu prevajanja še izpregovorim.

Odgovoriti moram danes še nekaterim prijaznim pošiljateljem.

G. x. v Gradcu. Že parkrat sem prečital Vaš: Večer ob Kulpi. Naslov zelo prikupljiv, a v pesmici ni enotnosti: enkrat vidimo pesnika v tujini, drugič doma ob Kulpi, samega,

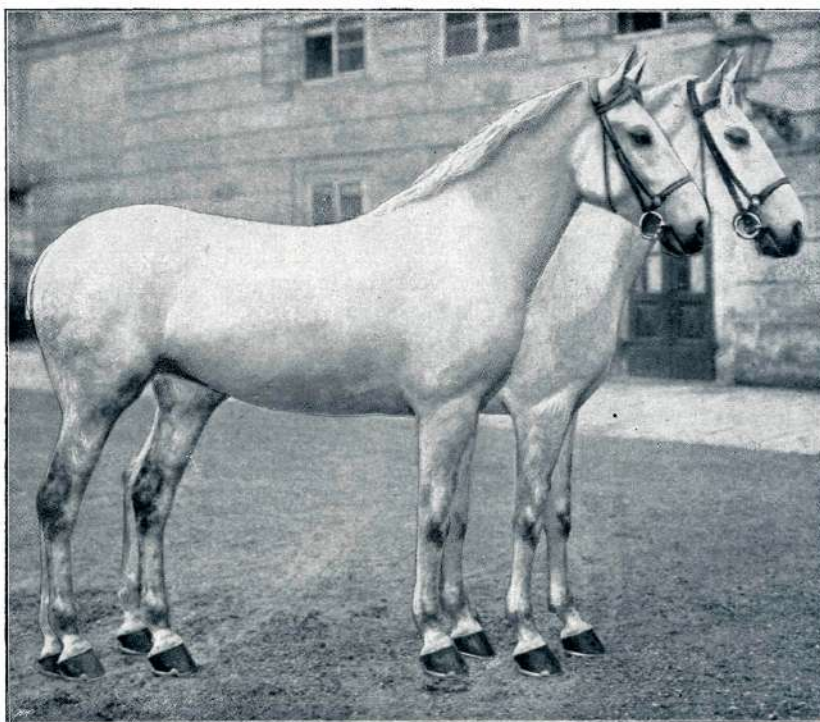
zapuščenega, a vzroka nikjer ne najdemo, zakaj nas vodi na take razdalje. Nekaj proze je še ostalo v kiticah, n. pr. v drugi:

Oj tujina, kogar ti si
v svoje zvalila naročje,
v srcu svojem bode vedno
nosil rano.

Zadnji dve vrstici sta okorni in suhoparni. — Druga pesmica: Ob morju, v dveh kiticah, izraža že vsakdanjo misel: morje je kakor človeško srce — neizmerno. Igračica! Morda še kaj pošljete? Olajšajte nam končno sodbo o sebi!

G. Nedin Sterad. Tudi Vaših pesmic je troje ali četrto zašlo k nam. Radi bi bili priobčili n. pr. Vašo: V pomladni noči — toda pretrda je Vaša poezija: primere s silo nagrabljene, jezik spominja časih na Koseskega. Pričenjate:

Pomladna noč . . . Vse mirno že počiva,
kot seme v njivi razorani spi.
Odložil težke je zemljan skrbi,
da, nade žejen, sanje sveže sniva.



BELCA IZ LIPICE NA KRASU
dar avstrijskega cesarja italijanski kraljici

Ako bi izpustili spi v drugi vrstici, bi bilo takoj lepše! Nade žejen — je prisiljeno! Poizkušate se v sonetu, a ne poznate njegovega bistva!

Nestrpno v tiho noč mi duša iče,
ne zmami v boli je pomladni hlid itd.

Kako je vse to trdo, neumljivo! Po moji sodbi — Vi niste pesnik.

G. M. P. v Lj. Izpod Vašega peresa imam dva soneta s skupnim naslovom: Izpoved in z vzklikom na koncu,

ki ga slišite od Krista: Pred vratarico (t. j. zaradi ženske!) si zatajil mene! Jezik imate v oblasti in stihotvorstvo — vidi se Vam, da Vam je oblika igrača, a baš to je Vaša napaka, kajti vsebina ni dobro premišljena. V prvem sonetu se mi zdi neverjetno, da bi ponoči hodilo pošteno dekle samo domov skozi gozd, in v drugem sonetu je tisti

„moralni maček“ zoprn naslikan: vse polno mračnih slik, a brez prave zveze — sivo nebo, shojena ravan, pa spet krvav svod neba, pa režeč pan, vse to Vam očita krivdo. Neuzitno!

G. B. Gorenjko v N. M. Izročim takoj g. dr. Opeki. Vsem ostalim odgovorim prihodnjič. D.

To in ono.

Koncert „Glasbene Matice“.

„Glasbena Matica“ bi s svojimi koncerti rada ustregla vsem. Zato je v koncertu dne 19. marca dala na spored najprej nekaj domačih izvirnih zborov, ki so se sicer že vsi izvajali v koncertu dne 5. februarja, a jih ta ali oni vendar takrat ni utegnil priti poslušat, oziroma se jih je še marsikomu zahrepenelo slišati vdrugič.

Izvajali so se topot sledeči mešani zbori: Ferjančičev „Tone solnce, tone“, dr. G. Krekova zbor „Tam na vrtni gredi“ in „Kakor bela golobica“, štirje Adamičevi: „De-kletce, podaj mi roko“, „V snegu“, „Petnajst let“ in „V gozdu“. Izmed moških zborov, ki so bili na sporedu v prejšnjem koncertu, sta se pa topot izvajala samo oba Aljaževa: „Divna noč“ in „Zakipi duša mladostna“. O kakovosti in vrednosti proizvajanih skladb sem že poročal. (Glej oceno v „Dom in Svetu“, 1911, št. 3, str. 120.) Kar se pa proizvajanja teh skladb v zadnjem koncertu tiče, omenjam le, da so se vsi zbori izvajali kar mogoče dovršeno in večinoma še boljše kot prvič. Še enkrat konstatiram, da se je Maticin zbor pod mojstrskim Hubadovim vodstvom povzpeli v zadnjem času na tako odlično višino, da ga lahko po vsej pravici imenujemo: vzoren koncertni zbor in moramo „Gl. Matici“ spričo tega dejstva le najiskrenejše čestitati. — Tudi topot je moral zbor na občno željo občinstva ponoviti dr. G. Krekovo skladbo „Kakor bela golobica“ in Adamičevo „Petnajst let“. V Aljaževem moškem zboru „Zakipi duša mladostna“ je pel baritonski solo član pevskega zbora g. E. Rumpelj, še mlada, a precej obetajoča moč, ki nas je s svojim prijetno donečim, čistim in svežim glasom kakor tudi s svojo povsem jasno in razločno izgovarjavo zelo zadovoljil. —

Drugi del koncerta je tvoril Mendelssohnov koncert za gosli v E-molu, op. 64., s spremljanjem orkestra. Kot violinist-solist je izvajal koncert abiturient „Gl. Matice“, g. Ivan Trost, in je krasno Mendelssohnovo skladbo, gotovo eno izmed najlepših v tozadnji glasbeni literaturi, igral s toliko spretnostjo in sigurnostjo, da sta šola „Gl. Matice“ in še posebno učitelj g. Vedral lahko ponosna na takega učenca. Prvi stavek: Allegro molto appassionato in v tem zlasti kadenca, istotako zadnji stavek: Allegro molto vivace sta dala g. Trostu obilo prilike, da je pokazal svojo že zdaj veliko in solidno tehniko. Zelo moramo pohvaliti zlasti njegovo tudi v visokih legah čisto igro. V ljubeznivo-mirnem srednjem stavku: Andante — Allegretto non troppo pa je g. Trost pokazal, da ima poleg gibčnih prstov tudi srce na pravem kraju. Na vsak način smemo od g. Trosta, če se bo razvijal v tej smeri dalje, še prav mnogo pričakovati. — Orkester kot spremljevalec je bil prav diskreten in nikakor ne vsiljiv, kar je ob takih prilikah edino prav. —

Višek koncerta pa je bila brezdvomno peta Beethovnova simfonija v C-molu, op. 67., posvečena knezu Lobko-

witzu in grofu Rasonmoffskemu. Izvajal jo je orkester „Slov. Filharmonije“, pomnožen z nekaterimi učitelji in gojenci „Gl. Matice“ pod vodstvom kapelnika prof. Friderika Reinerja.

Ta skladba je nekaj nenavadnega med Beethovnovimi simfonijami samimi kakor tudi v simfonijski literaturi sploh. Nepopisen udarec usode, ki se je bližal Beethovnu s tem, da mu je od l. 1800. in še posebno od l. 1802. dalje vedno bolj in bolj jel pešati sluh, na drugi strani pa Beethovnov naravnost gigantski odpor proti grabeči in daveči ga usodi, — to je snov in vsebina, to so glavni motivi te epohalne, vseskozi žalobno nadahnjene in tajinstvene simfonije. „Tako trka usoda na vrata“, je zapisal Beethoven sam kot pojasnilo prve glavne teme:



Simfonija ima kakor navadno štiri stavke. V prvem triumfuje usoda. V drugem je junak umirjen, četudi se usoda zopet in zopet oglašja, vendar upa na končno zmago. V tretjem stavku, v Scherzu, ki je sicer vesele in — še boljše rečeno — šaljive narave, je zopet vse mračno. Usoda zopet trka. Junak se bojuje z vsemi močmi in podi sovražnika, ki se vidno umika in izginja z bojišča. V četrtem stavku, ki je na originalen način spojen s tretjim, pa junak zapoje zmagoslavno pesem. Teme so veličastne; v orkestru se oglašajo tudi pozavne. Zanimivo je gledati pozaven to, da jih uporablja Beethoven v finalu pete simfonije prvič, in pozneje samo še v šesti in deveti (zadnji) svoji simfoniji.

Osnutke za to simfonijo je pripravljala Beethoven že l. 1800. in 1801., dovršil pa jo je šele l. 1807. Prvič so jo proizvajali na Dunaju dne 22. decembra l. 1808. v gledališču „An der Wien“. In že takrat, oziroma l. 1810., ko je simfonija izšla v tisku, je napisal o njej izvrstni kritik E. T. A. Hoffmann v „Leipziger Allgemeine Musikzeitung“ obsirno in temeljito razpravo. Hoffmann jo prišteva najimennitnejšim delom Beethovnovim in posebno poudarja njen vseskozi izredno romantični značaj. Visoko sta jo cenila Schumann in Wagner. Istotako so največje dandanašnje glasbene kapacitete in najostrejši kritiki brez izjeme polni hvala in občudovanja o tem monumentalnem delu.

Kar se tiče zmagoslavja, ki ga junak Beethoven slavi v finalu svoje pete simfonije, naj omenim samo to, da je Beethoven ostal v resnici zmagalec; in sicer zmagalec v

¹ Hans v. Wolzogen, Großmeister deutscher Musik (Bach, Mozart, Beethoven, Weber), str. 71.